

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра економіки підприємства і міжнародного бізнесу

06-01-67М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до виконання і захисту кваліфікаційної роботи
для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня
за освітньо-професійною програмою
«Економіка підприємства»
спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля»
денної та заочної форм навчання

Рекомендовано науково-
методичною радою з якості
ННІЕМ
Протокол № 9 від 15.06.2023 р.

Рівне – 2023

Методичні вказівки до виконання і захисту кваліфікаційної роботи для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за освітньо-професійною програмою «Економіка підприємства» спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля» денної та заочної форм навчання [Електронне видання] / Ковшун Н. Е., Кузнєцова Т. В., Костриченко В. М., Подлевська О. М. – Рівне : НУВГП, 2023. – 43 с.

Укладачі: Ковшун Н. Е., д.е.н., професор кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу; Кузнєцова Т. В., к.е.н., професор кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу; Костриченко В. М., к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу; Подлевська О. М., к.е.н., доцент, кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу.

Відповідальний за випуск: Кушнір Н. Б., к.е.н., професор, завідувач кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу.

Керівник групи забезпечення спеціальності:

Кушнір Н. Б., к.е.н, професор, завідувач кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу.

Керівник групи забезпечення ОПП:

Кузнєцова Т. В., к.е.н., професор кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу.

© Н. Е. Ковшун, Т. В. Кузнєцова,
В. М. Костриченко, О. М. Подлевська, 2023
© Національний університет водного
господарства та природокористування, 2023

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Загальні положення та мета кваліфікаційної роботи магістра	5
2. Порядок виконання кваліфікаційної роботи	6
3. Структура і зміст кваліфікаційної роботи магістра	9
4. Вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи магістра	15
5. Дотримання правил академічної доброчесності	21
6. Відгук наукового керівника, рецензування та попередній захист роботи	22
7. Захист кваліфікаційної роботи	23
8. Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи	25
9. Тематика кваліфікаційних робіт магістрів за освітньо-професійною програмою «Економіка підприємства»	26
Додатки	31

ВСТУП

Магістерський рівень вищої освіти передбачає здобуття студентом поглиблених теоретичних та практичних знань, умінь, навичок за обраною спеціальністю (чи спеціалізацією), загальних засад методології наукової та/або професійної діяльності, інших компетентностей, достатніх для ефективного виконання завдань інноваційного характеру відповідного рівня професійної діяльності. Рівень набуття таких знань, умінь та навичок відображається при виконанні кваліфікаційної роботи магістра.

Кваліфікаційна робота магістра є інструментом закріплення та демонстрації сформованих впродовж навчання загальних та спеціальних компетентностей, що відбиває професійні компетенції випускника магістратури відповідно до спеціальності.

Кваліфікаційна робота магістра – це індивідуальне завдання творчого науково-дослідницького та проектно-конструкторського характеру у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, яке виконує здобувач вищої освіти на завершальному етапі фахової підготовки. Дана робота є однією із форм виявлення теоретичних і практичних знань, вміння їх застосовувати при розв'язуванні конкретних економічних завдань та містить елементи наукової новизни в даній галузі знань або напрямі практичної діяльності. Вона є підсумком завершального етапу навчання студентів в університеті за освітньо-професійною програмою підготовки магістрів у сфері економіки підприємства і має виявити рівень загальнонаукової та спеціальної підготовки студента, наявності умінь та знань, властивих науковому працівникові, який розпочинає свою діяльність, його здатність застосовувати одержані знання під час вирішення конкретних проблем, його схильність до аналізу та самостійного узагальнення матеріалу з теми дослідження. Основне завдання її автора – продемонструвати рівень своєї кваліфікації, уміння самостійно вести науковий пошук і вирішувати конкретні науково-дослідницькі завдання.

Кваліфікаційна робота магістра має фахово-науковий характер і передбачає наступне:

- систематизацію, закріплення, поглиблення теоретичних і практичних знань за спеціальністю й застосування їх для виконання конкретних завдань;
- аналіз і опрацювання з використанням економіко-математичних методів цифрових даних у вигляді таблиць, графіків, діаграм з необхідним порівняльним економічним аналізом, виявленням позитивних досягнень і недоліків та узагальненням тенденцій змін у процесах розвитку підприємництва;
- критично-об'єктивний підхід до вивчення фактичних матеріалів з обраної теми дослідження з метою пошуку та виявлення резервів і можливостей

раціонального використання ресурсів та розробки заходів щодо усунення недоліків й підвищення ефективності діяльності суб'єкта підприємництва;

- аргументованість висновків, обґрунтованість рекомендацій;
- літературне, логічно-послідовне й самостійне викладення матеріалу;
- оформлення матеріалу згідно з встановленими вимогами.

Єдині вимоги до магістерської роботи, які подані у цих методичних рекомендаціях, не виключають, а надають широку ініціативу й творчий підхід до розробки кожної теми.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА МЕТА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

Кваліфікаційна робота магістра є інструментом закріплення та демонстрації сформованих упродовж навчання загальних та спеціальних компетентностей, що відбиває професійні компетенції випускника магістратури відповідно до спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля». При підготовці кваліфікаційної роботи студент повинен продемонструвати, спираючись на отримані знання і сформовані академічні, соціально-особові і професійні компетенції, вміння вирішувати на сучасному рівні завдання професійної діяльності, здатність інтегрувати наукові знання, науково аргументувати свою точку зору. Магістерська кваліфікаційна робота має бути спрямована на рішення теоретичної, експериментальної або прикладної задачі, пов'язаної з розвитком підприємства.

За сутністю кваліфікаційна робота для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за освітньо-професійною програмою «Економіка підприємства» спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля» є підсумковою кваліфікаційною роботою та завершеним самостійним науковим дослідженням однієї з актуальних проблем, що стосуються економіки підприємств. Вона відіграє роль кваліфікаційного документу, на підставі якого Державна екзаменаційна комісія визначає рівень кваліфікації випускника, оволодіння теоретичними знаннями, набуття навичок прийняття раціональних управлінських рішень при вирішенні конкретних економічних проблем підприємства.

Виконання кваліфікаційної роботи магістра має своєю метою продемонструвати вміння володіти методичними прийомами, основами наукових досліджень, застосовувати прикладні методики аналізу і систематизації економічної інформації та формувати рекомендації щодо покращення підприємницької діяльності.

Для досягнення поставленої мети вирішують наступні **завдання**:

- здатність проводити пошук, збір та формалізацію економічної інформації, систематизацію та узагальнення даних;
- уміння проводити аналітичні дослідження, виявляти закономірності та зв'язки між факторами підприємницької діяльності;
- уміння приймати управлінські рішення із здійсненням фахового аналізу показників функціонування суб'єктів економіки та різних видів підприємництва.

Організація виконання кваліфікаційної роботи магістра базується на засадах:

- добровільності та ініціативності студента у виборі напрямку дослідження кваліфікаційної роботи;
- обов'язковості кваліфікаційної роботи магістра та самостійності її виконання;
- інтегрованості розробок з усіма дисциплінами, передбаченими навчальним планом;
- індивідуальності консультування з науковим керівником;
- особистої відповідальності студента та постійного контролю керівником за виконанням встановленого регламенту.

Ці методичні рекомендації мають допомогти здобувачам вищої освіти виконати та своєчасно представити до захисту кваліфікаційну роботу.

2. ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Здобувачу вищої освіти надається право самостійно вибрати тему магістерської роботи із запропонованої кафедрою тематики у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності. Крім цього, студент може запропонувати свою тему магістерської роботи, яка повинна бути узгодженою з завідувачем кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу. Обрана тема має відповідати змісту отримуваної спеціальності. Після вибору теми студент подає заяву, погоджену з керівником на ім'я завідувача кафедри (Додаток А).

Доцільність вибору теми підтверджується також листом-клопотанням з бази дослідження. Підпис посадової особи на листі-клопотанні засвідчується печаткою.

Науковим керівником роботи призначається, як правило, професор або доцент випускової кафедри. Науковий керівник спрямовує роботу магістранта, допомагаючи йому оцінити можливі рішення, та разом з

виконавцем несе відповідальність за правильність отриманих результатів та їх фактичну точність. Зі складних та трудомістких проблем можуть розроблятися комплексні роботи, які виконуються кількома студентами.

За місяць до початку дипломування наказом ректора НУВГП за кожним студентом закріплюється тема магістерської роботи та призначається керівник зі складу викладачів випускової кафедри.

Після затвердження теми та призначення наукового керівника, розробляється завдання на кваліфікаційну роботу. У загальному вигляді завдання визначає тему і проблему, якій присвячена магістерська робота, її актуальність, об'єкт та предмет дослідження, мету та основні завдання, які необхідно виконати під час проведення роботи, методи дослідження та основні інформаційні джерела. Оформлення завдання передбачає складання під контролем наукового керівника плану майбутньої магістерської роботи. Завдання на роботу затверджується завідувачем кафедри.

Первинним етапом написання кваліфікаційної роботи є пошук та аналітичне опрацювання інформаційних джерел. До початку інформаційного пошуку рекомендується скласти та узгодити з науковим керівником попередній список потенційно важливих для обраної теми видань для наступного їх планомірного опрацювання.

Опрацювання джерел за темою дослідження доцільно здійснювати в такій послідовності:

- нормативно-правові акти, державні стратегії, концепції, стандарти, класифікатори;
- наукові видання (монографії, словники, енциклопедії, наукові звіти та аналітичні економічні огляди, автореферати дисертацій, статті з наукових фахових журналів, збірників наукових праць провідних наукових установ та ЗВО України та іноземних держав з проблем підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, матеріалів наукових конференцій, симпозіумів тощо);
- дані офіційних видань національних та міжнародних органів статистики;
- аналітичні матеріали, статті провідних вчених з актуальних проблем економіки, які публікують окремі засоби масової інформації.

Значну увагу слід приділити підбору і вивченню нормативно-правових актів. Важливу роль в технології пошуку відіграє повнота інформації. В першу чергу необхідно дослідити відповідні інформаційні ресурси, каталоги і фонди наукової бібліотеки НУВГП, видання НУВГП, а також збірники наукових праць та матеріалів наукових конференцій, підручники та монографії, автореферати дисертацій. Здійснюючи інформаційний пошук, необхідно також звернути увагу на посилання та бібліографічні описи джерел, розміщені у виносках або в кінці документу.

Допомогу в пошуку інформаційних джерел нададуть реферативні видання, які містять реферати, що включають скорочений виклад змісту первинних документів (або їх частини) з основними фактичними даними і висновками.

При конспектуванні, виписках або копіюванні вибраних фрагментів першоджерел з метою подальшого обґрунтування на їх основі власного аналізу, необхідно до кожного такого результату роботи з першоджерелом відразу ж додавати бібліографічний опис цього джерела та зазначати відповідні сторінки, на яких міститься запозичена інформація. Це обов'язкова вимога щодо дотримання авторського права, яка дозволяє уникнути плагіату та зробити потім відповідні точні посилання на першоджерело в тексті магістерської роботи.

У процесі підготовки роботи здобувач повинен опрацювати не менш 70-80 вітчизняних та іноземних інформаційних джерел – монографій, наукових видань, статей.

Головна мета аналізу інформації, накопиченої за результатами пошуку – встановити природу об'єкта дослідження, його внутрішні та зовнішні системні зв'язки, закономірності та перспективи розвитку, шляхи розв'язання проблеми.

Після вивчення та аналізу інформаційних джерел доцільно скласти поглиблений план і структурно-логічну схему магістерської роботи. Практика підготовки студентами магістерських робіт свідчить, що в розгорнутому плані достатньо виділити в кожному розділі приблизно три-п'ять досліджуваних підпитань. Коли таким чином буде відпрацьований і обдуманий кожен підрозділ – це полегшить складання повного тексту роботи з цілеспрямованим використанням досліджених джерел. Розгорнутий план забезпечує послідовність викладення матеріалу, де кожний розділ і підрозділ (параграф) впливає з попередніх, займаючи належне йому місце. Важливим елементом завдання є календарний план (графік) підготовки й оформлення магістерської роботи. Він складається залежно від обраного студентом і узгодженого з науковим керівником методу організації виконання роботи: послідовного, вибіркового, цілісного. Практика виконання навчально-наукових робіт показує, що найкращим є цілісний метод.

Студент, після складання календарного плану виконання магістерської роботи, повинен дотримуватись зазначених у ньому термінів подання відповідних розділів науковому керівнику, її оформлення, зовнішнього рецензування, попереднього захисту на кафедрі, подання роботи в ДЕК. У випадку, якщо студент не виконує календарний план, не з'являється на консультації до наукового керівника та не надає опрацьованих відповідно до його зауважень матеріалів у встановлені календарним планом терміни,

науковий керівник робить висновок про неможливість визначити ступінь готовності магістерської роботи та її відповідності встановленим вимогам і не рекомендує її до захисту в ДЕК, про що доповідає завідувачеві кафедри.

Обов'язковою вимогою до роботи є забезпечення в ній наявності самостійного творчого внеску студента. Робота повинна містити певні елементи оригінального, авторського характеру і не зводиться до суцільної безсистемної компіляції запозичень з досліджених джерел або примітивної описовості об'єкта дослідження. У процесі дослідження, формулюванні його мети і завдань рекомендується орієнтуватись на наступні компоненти магістерської роботи:

- наукове узагальнення та систематизація досліджуваного матеріалу за обраною темою;
- встановлення закономірностей, тенденцій, очікуваних та існуючих негативних і позитивних наслідків економічних явищ;
- визначення причинно-наслідкових зв'язків, факторів впливу, суттєвих чи базових елементів економіки, функцій розвитку об'єкта дослідження;
- вдосконалення типології (класифікації) елементів досліджуваної економічної системи;
- визначення концептуальних рішень та шляхів розв'язання проблеми економічного розвитку;
- встановлення принципів розвитку, факторів, передумов, типових рис об'єкта дослідження;
- розроблення економічних моделей, механізмів, схем, проєктів структури планів, програм, стратегій;
- розроблення рекомендацій щодо вдосконалення об'єкту дослідження, програм економічного розвитку, наукових або навчально-наукових методик тощо.

Основні положення та результати дослідження, проведеного в кваліфікаційній роботі, мають бути оприлюднені здобувачем на науково-практичних конференціях та опубліковані як тези доповідей або наукові статті.

3. СТРУКТУРА І ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

Кваліфікаційна робота магістра повинна мати чітку та логічну структуру. Обсяг кваліфікаційної роботи магістра становить 100-110 сторінок комп'ютерного набору. При цьому додатки в зазначений обсяг не включаються.

За структурою кваліфікаційна робота магістра складається з таких частин:

- титульна сторінка (оформлена відповідно до Стандарту) – 1 стор. (Додаток Б);
- анотація – 1 стор. (Додаток В);
- титульна сторінка до пояснювальної записки – 1 стор. (Додаток Д);
- завдання – 2 стор. (Додаток Ж);
- звіт та акт про перевірку кваліфікаційної роботи на плагіат – 2 стор.;
- зміст – 1 стор. (Додаток З);
- вступ – 1-3 стор. (Додаток К);
- розділ 1 (теоретична частина), орієнтовно до 20 сторінок;
- розділ 2 (аналітична частина), орієнтовно до 45-50 сторінок;
- розділ 3 (проектна частина), орієнтовно до 30-35 сторінок;
- висновки – до 3 стор.;
- список використаних джерел (70-80 джерел);
- додатки.

Титульна сторінка оформлюється відповідно до вимог Стандарту щодо оформлення письмових робіт студентів. На титульній сторінці кваліфікаційної роботи має бути підпис завідувача випускаючої кафедри про те, що він допускає роботу до захисту перед Державною екзаменаційною комісією.

Сторінка завдання оформлюється на початку третього семестру і розташовується у кваліфікаційній роботі після титульної сторінки.

Зміст кваліфікаційної роботи магістра залежить від обраної теми і є типовим. При виконанні кваліфікаційної роботи студент чітко додержується плану, запропонованого даними методичними рекомендаціями.

У змісті надаються найменування розділів, підрозділів, пунктів та номери відповідних початкових сторінок. Заголовки змісту повинні точно повторювати заголовки по тексту кваліфікаційної роботи. Всі заголовки у змісті починаються з великої літери, крапка в кінці не ставиться. Останнє слово кожного заголовку подовжується крапками з відповідним номером сторінки у крайньому правому положенні в рядку.

У **вступі** обґрунтовується актуальність обраної теми, її наукове та практичне значення, коротко характеризується стан проблеми, формулюється мета і завдання дослідження, визначаються об'єкт, предмет, методи та інформаційна база дослідження. Обсяг вступу повинен складати 2-3 сторінки.

У **першому розділі** основної частини, який повинен мати теоретичний характер, слід викласти суть досліджуваної проблеми та ступінь її сучасної розробки, аналіз та узагальнення існуючих концепцій, визначити дискусійні аспекти та невирішені питання, проблеми, розглянути еволюцію підходів до їх вирішення, викласти теоретичні основи обраної теми.

Важливе місце в даному розділі посідає викладення методик аналізу

визначених проблем чи соціально-економічних процесів і явищ, які будуть використовуватись у наступних частинах роботи.

Автор має продемонструвати свою обізнаність із методами аналізу та на основі їх критичного огляду обґрунтувати вибір найбільш придатних із них для обраного напрямку дослідження.

Під час написання першого розділу важливо звернути увагу на таке:

- не варто обтяжувати розділ великою кількістю графіків і таблиць;
- розділ обов'язково повинен містити формули, моделі, які автором будуть використовуватись при написанні аналітичної частини магістерського дослідження;
- обов'язковим є посилання на джерела використаної інформації;
- розглянуті теоретичні питання за темою кваліфікаційної роботи повинні відображати результати сучасних розробок вчених.

Другий розділ повинен мати аналітичний характер. Його матеріал є логічним продовженням першого (теоретичного) розділу магістерської кваліфікаційної роботи і відображає взаємозв'язок теорії і практики.

У розділі аналізується фактичний стан проблеми, що вивчається, з наведенням конкретних прикладів. У цьому розділі студент повинен показати вміння самостійно аналізувати статистичні дані та інший цифровий матеріал, узагальнювати його, формулювати висновки і пропозиції.

Базою дослідження можуть бути різноманітні суб'єкти підприємництва, а саме: виробничі підприємства, торговельні підприємства, банківські установи та інші суб'єкти господарювання залежно від видів економічної діяльності.

При аналізі його діяльності варто вказати:

- назву підприємства, історію його розвитку, дату заснування та реєстрації;
- величину статутного капіталу;
- мету та предмет діяльності;
- організаційно-правову форму господарювання;
- охарактеризувати виробничу діяльність підприємства, його продукцію: призначення, ринки збуту, конкурентоспроможність;
- дослідити основних конкурентів, постачальників;
- описати організаційну структуру підприємства.

На основі даних фінансової звітності здійснюється оцінювання результатів фінансово-господарської діяльності. Проводиться аналіз динаміки системи основних показників фінансово-господарської діяльності підприємства за останні 4 роки звітного періоду.

Основні показники виробничої діяльності представлені в табличній формі (табл.1). Вони можуть бути доповнені в залежності від видів

економічної діяльності суб'єктів господарювання (сільськогосподарські підприємства, лісгосподарські, торговельні).

Динаміка економічних показників має супроводжуватись графіками та діаграмами.

Таблиця 1

Основні техніко-економічні показники діяльності підприємства

№ з/п	Показник	Роки			Ланцюгові темпи росту, %	
		20_	20_	20_		
1	Обсяг виробленої продукції за основними видами (в натуральних одиницях виміру)	20_	20_	20_		
2.	Обсяг виробленої продукції (в гуртових цінах підприємства), тис. грн					
3.	Виручка від реалізації продукції (з ПДВ), тис. грн					
4.	Виручка від реалізації продукції (без ПДВ), тис. грн					
5.	Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.					
6.	Середньоспискова чисельність працівників, осіб					
7.	в тому числі робітників					
8.	Фонд оплати працівників, тис. грн.					
9	Середньомісячна заробітна плата одного працівника, грн					
10	Продуктивність праці 1 працівника (р.1/р.6)					
11	Витрати виробництва, тис. грн					
12	Середньорічна вартість основних виробничих засобів, тис. грн					
13	Середньорічний залишок оборотних засобів, тис. грн.					
14	Прибуток від реалізації продукції (фінансовий результат від операційної діяльності), тис. грн.					
15	Загальний прибуток (фінансовий результат до оподаткування), тис. грн.					
16	Чистий прибуток (або збиток), тис. грн.					
17	Рентабельність виробництва (р.14/р.11)					
18	Питомі витрати, грн./грн. (р.11/р.2)					
19	Фондовіддача, грн./грн (р.2/р.12)					

Інформаційною базою для аналізу є дані, що наведені у таких формах бухгалтерської та статистичної звітності:

- баланс підприємства, ф. № 1;
- звіт про фінансові результати, ф. № 2;
- звіт про рух грошових коштів, ф. № 3;
- звіт про власний капітал, ф. № 4;
- звіт про основні показники діяльності підприємства, ф. № 1-підприємництво;
- звіт підприємства про продукцію, ф. № 1-П (місячна, квартальна, річна).

Додатковими формами звітності для підприємства в залежності від видів економічної діяльності є:

- для підприємств лісозаготівельної галузі ф. № 1-П (ліс), звіт про виконання виробничого плану по лісовому господарству, ф. № 10-лг; заключний звіт про підсумки сівби під урожай, ф. № 4-сг;
- для сільськогосподарських підприємств звіт про основні економічні показники роботи ф. № 50-сг;
- для м'ясної промисловості ф. № 1-П (м'ясо), молочної та маслосироробної ф. № 1-П (мол.), рибної промисловості ф. № 1-П (риба);
- для споживчої кооперації ф. № 1-П (споживспілка), побутового обслуговування ф. № 1-П (побутпром.);
- для торговельного підприємства звіт про товарооборот, ф. № 1-торг;
- для будівельного підприємства звіт про обсяги капітального будівництва, ф. № 1-КБ.

Третій розділ носить прикладний характер. В цьому розділі надаються пропозиції щодо підвищення ефективності господарських рішень суб'єктів підприємництва з точки зору покращення використання виробничих ресурсів, підвищення якості та конкурентоспроможності продукції, оздоровлення фінансового стану та управління. Результати запропонованих заходів доцільно розмістити в табличній формі (табл. 2).

Оцінка впливу запропонованих заходів на результати господарської діяльності підприємства*

№	Зміст заходу	Показники	Значення показника		Оцінка впливу на результати господарської діяльності	
			до	після		
			впровадження заходів		абс. знач.	відн., %
1	Захід №1	1. Обсяг виробленої продукції, тонн				
		2. Виручка від реалізації продукції (без ПДВ), тис. грн.				
		3. Чистий прибуток, тис. грн.				
		4. Рентабельність продукції, %				
2	Захід №2	1. Маркетингові витрати, тис. грн.				
		2. Виручка від реалізації продукції (без ПДВ), тис. грн.				
		3. Чистий прибуток, тис. грн.				
		4. Рентабельність продукції, %				
3	Захід №3	1. Капітальні вкладення, тис. грн.				
		2. Обсяг виробленої продукції, тонн				
		3. Виручка від реалізації продукції (без ПДВ), тис. грн.				
		4. Чистий прибуток, тис. грн.				
		5. Питомі витрати, грн/грн.				
		6. Продуктивність праці, тис. грн.				

*заходи розробляються відповідно до обраної теми кваліфікаційної роботи

У висновках необхідно коротко підвести конкретні підсумки досліджень, що були проведені у кваліфікаційній роботі, акцентуючи увагу на пропозиціях автора. Рекомендований обсяг висновків 2-3 сторінки.

Список використаних джерел. Перелік джерел наукової, методичної, статистичної інформації, використаної під час виконання дослідження, є невід'ємною частиною кваліфікаційної роботи. Список літератури повинен містити перелік усіх першоджерел, на які є посилання у тексті роботи або які

використовувалися під час здійснення дослідження. Список використаних джерел укладається та оформлюється відповідно до Стандарту.

Додатки. Вся інформація, що представлена у текстовій, табличній, графічній формі або у вигляді форм первинної статистичної звітності, яка не увійшла до складу основної частини, входить до складу додатків.

4. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

4.1. Загальні вимоги

Кваліфікаційна робота має бути оформлена відповідно до вимог діючих Стандартів щодо оформлення письмових робіт студентів (ДСТУ 3008:2015 «Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання»; ДСТУ 8302:2015 з урахуванням змін «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»).

Робота виконується в одному примірнику. Текст роботи повинен бути надрукованим на комп'ютері через 1,5 міжрядковий інтервал до 40 рядків на сторінці з використанням шрифту Times New Roman текстового редактора Word, розмір 14.

Сторінки роботи повинні мати поля: ліве – не менше 25 мм, верхнє та нижнє – не менше 20 мм, праве – не менше 10 мм. Шрифт повинен бути чітким, чорного кольору, з однаковою щільністю тексту.

Текст іноземною мовою, формули, умовні знаки повинні бути повністю надрукованими та чорного кольору (часткове друкування літер або цифр не допускається).

Робота, оформлена з порушенням вимог, до захисту не допускається.

4.2. Побудова бібліографічного апарату роботи

Бібліографічний апарат у кваліфікаційній роботі – ключ до використаних студентом інформаційних джерел. Крім того, він певною мірою демонструє наукову етику і культуру навчально-наукової праці. Саме з нього можна зробити висновок про ступінь ознайомлення студента з актуальною сучасною та важливою ретроспективною інформацією з досліджуваної проблеми.

Бібліографічний апарат кваліфікаційної роботи включає:

А. Список використаних джерел, який являє собою упорядкований перелік бібліографічних описів використаних інформаційних джерел, на які студент посилається у тексті роботи.

Б. Цитування.

В. Бібліографічні посилання, які робить студент у вступі, основній частині і додатках до роботи на відповідні номери списку та сторінки першоджерел.

Список використаних джерел складається на основі результатів проведеного дослідження і відображає обсяг проаналізованих джерел та ступінь вивченості здобувачем досліджуваної теми, є «візитною карткою» автора дипломної, його професійним обличчям, свідчить про рівень володіння навичками роботи з науковою літературою та іншими інформаційними джерелами.

Такий список – одна із суттєвих частин роботи, що віддзеркалює самостійну творчу працю студента і демонструє глибину проведеного дослідження.

Кожний бібліографічний опис треба починати з нового рядка. Список джерел посилань розміщується після висновків, повинен включати усі інформаційні джерела, які були використані при написанні остаточної редакції роботи (див. <https://ep3.nuwm.edu.ua/15047/1/06-01-247%20%281%29.pdf>).

Загальні правила цитування та бібліографічних посилань на інформаційні джерела. Обов'язковий елемент кваліфікаційної роботи – звертання до цитат. Звертатись до них доцільно тільки у тих випадках, коли цитата дійсно містить потрібну аргументацію.

Науковий етикет вимагає точно відтворювати цитований текст, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, закладений автором. Загальні вимоги до цитування такі:

а) текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться в граматичній формі, в якій він поданий у джерелі;

б) цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту, без перекручень думок автора;

в) кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;

г) при непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути максимально точним у викладі думок автора і коректним щодо оцінювання його результатів, і робити відповідні посилання на джерело.

Щоб вказати джерела цитат, запозичень конкретних положень, формул, статистичних даних та деяких інших відомостей, а також щоб навести відомості про проаналізовані у тексті опубліковані праці, застосовують *бібліографічні посилання.*

Бібліографічні посилання на відповідні номери списку джерел посилань у тексті роботи слід давати у квадратних дужках, а також вказувати номер

сторінки першоджерела, на якій розміщено ту інформацію, на яку посилається студент.

4.3. Оформлення заголовків

Структурні елементи «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ, СКОРОЧЕНЬ І ТЕРМІНІВ», «ВСТУП», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ» не нумерують, а їх назви правлять за заголовки структурних елементів. Розділи і підрозділи повинні мати заголовки.

Заголовки структурних елементів звіту і заголовки розділів слід розташовувати посередині рядка і друкувати великими літерами без крапки в кінці, не підкреслюючи.

Заголовки підрозділів, пунктів і підпунктів звіту слід починати з абзацного відступу і друкувати маленькими літерами, крім першої великої, не підкреслюючи, без крапки в кінці.

Якщо заголовок складається з двох і більше речень, їх розділяють крапкою. Перенесення слів у заголовку розділів не допускається.

Відстань між заголовками й текстом повинна складати 2 міжрядкові інтервали. Не допускається розміщувати назву розділу, підрозділу, а також пункту й підпункту в нижній частині сторінки, якщо після неї розміщено тільки один рядок тексту.

Кожну структурну частину роботи необхідно починати з нової сторінки. Тобто з нової сторінки починаються ЗМІСТ, ВСТУП, РОЗДІЛ, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ.

Підрозділи (параграфи) та висновки до розділів можуть починатися як з нової сторінки, так і на тій же сторінці, на якій закінчився попередній підрозділ. При цьому відстань між назвою підрозділу та попереднім текстом повинна бути 2 міжрядкових інтервали.

4.4. Нумерація сторінок і структурних частин

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака «№».

Нумерація сторінок має бути наскрізною, тобто усі сторінки роботи, враховуючи ілюстрації, нумеруються від титульної до останньої сторінки без пропусків та повторів, а також доповнень. Першою сторінкою вважається титульний лист і на ній номер не проставляється. Сторінки з анотацією та бланком завдання також не нумеруються. Нумерація починається з цифри «5». На цій сторінці має знаходитися зміст роботи, у якому разом з назвою потрібно вказувати тільки початкову сторінку кожного розділу, параграфа,

або іншої структурної частини роботи. Усі номери сторінок розміщуються у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Такі структурні частини роботи як зміст, вступ, висновки, список джерел посилань не мають порядкового номера, тобто не можна друкувати 1. ВСТУП або 5. ВИСНОВКИ. Номер розділу ставлять після слова РОЗДІЛ, після номера крапку не ставлять. Потім з нового рядка друкують заголовок розділу.

Підрозділи нумерують в межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номеру розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу повинна стояти крапка, наприклад: 2.3. (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому ж рядку іде заголовок підрозділу.

Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту, між якими ставлять крапку. У кінці номера повинна стояти крапка, наприклад: 1.3.2. (другий пункт третього підрозділу першого розділу). Потім у тому ж рядку іде заголовок пункту.

Підпункти нумерують у межах кожного пункту за такими ж правилами, як пункти.

4.5. Таблиці і примітки

В економічних дослідженнях для відображення кількісного і якісного стану явища, що вивчається, велике значення має правильне наведення цифрового матеріалу у табличній формі. На відміну від тексту, у таблицях слова і числа розташовуються у особливому порядку – вони організовані у вертикальні графи та горизонтальні рядки таким чином, що кожний елемент – це одночасно складова частина як рядка так і графи. Завдяки такому розміщенню між даними таблиці встановлюється взаємозв'язок, який є зрозумілим без додаткових пояснень. Таблиці мають бути уніфікованими, а цифрова інформація – достовірною.

Таблицю слід розташовувати безпосередньо після тексту, у якому вона згадується вперше, або на наступній сторінці. Таблиця має розміщуватися уздовж сторінки або поперек з відповідним поворотом її проти годинникової стрілки.

На всі таблиці мають бути посилання в тексті кваліфікаційної роботи. Таблиці слід нумерувати арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах розділу, за винятком таблиць, що наводяться у додатках. Номер таблиці складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, відокремлених крапкою, наприклад, таблиця 2.1 - перша таблиця другого розділу.

Таблиця має мати назву, яку друкують малими літерами (крім першої

великої) і вміщують над таблицею. Назва має бути стислою і відбивати зміст таблиці.

При перенесенні таблиці на наступну сторінку слово Таблиця і номер її вказують один раз над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова Продовження табл. і вказують номер таблиці, наприклад: Продовження табл. 1.2. При перенесенні таблиці на наступній сторінці повторюють її вихідні дані («шапку»).

Після кожної таблиці повинен бути аналіз наведених у ній даних.

Назви граф пишуть з великої літери, а підзаголовки, якщо вони граматично пов'язані з назвою – з малої, в інших випадках – з великої.

У графах таблиць не можна залишати вільні місця: якщо дані відсутні, слід ставити тире або помічати словом «дані відсутні». Якщо табличні колонки заповнені текстом, крапка наприкінці не ставиться. Числові величини в одній графі повинні мати однакову кількість десяткових знаків.

Коли усі параметри, що розміщуються у таблиці, мають однакову розмірність, то позначення одиниці виміру розміщують над таблицею. Якщо параметри мають різну розмірність, то позначення одиниці виміру подають у заголовку до кожної графи.

Якщо таблиця займає цілу сторінку і немає місця для тексту, то вона виноситься у додатки.

4.6. Оформлення ілюстрацій

Кількість ілюстрацій, які наводяться у роботі, визначається їх змістом і повинна бути достатньою для того, щоб надати тексту роботи наочності та конкретності. Ілюстрації (креслення, рисунки, графіки, схеми, діаграми, фотознімки) слід розміщувати безпосередньо після тексту, де вони згадуються вперше, або на наступній сторінці. На всі ілюстрації мають бути посилання в кваліфікаційній роботі. У кінці кожної ілюстрації вказується джерело, на основі якого вона складена. Якщо ілюстрації створені не автором, то при їх поданні необхідно дотримуватись вимог чинного законодавства про авторські права – вказувати джерело інформації.

Ілюстрації мають мати назву, яку розміщують під ілюстрацією. За необхідності під ілюстрацією розміщують пояснювальні дані (підрисунковий текст).

Ілюстрація позначається словом «Рисунок ___», яке разом з назвою ілюстрації розміщують після пояснювальних даних, наприклад, «Рисунок 3.1 – Динаміка рентабельності виробництва».

Ілюстрації слід нумерувати арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах розділу, за винятком ілюстрацій, наведених у додатках. Номер

ілюстрації складається з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, відокремлених крапкою, наприклад, рисунок 3.2 – другий рисунок третього розділу.

4.7. Подання формул

Для подання формул доцільно використовувати редактор MS Equation.

Формули нумерують в межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Нумери пишуть біля правого поля аркуша на рівні нижнього рядка формули, до якої він належить, в круглих дужках, наприклад: «(2.1)» – перша формула другого розділу. При посилянні у тексті на формулу необхідно вказати її повний номер в дужках, наприклад, «у формулі (2.4)». Після формули пишуть слово «де» і розшифровують позначення словами в такій послідовності, в якій вони подані у формулі. Після слова «де» двокрапка не ставиться. Наприклад:

$$N_i = \left[\frac{\alpha^2 \cdot \sqrt[4]{(P_i - \bar{m})^t}}{\left(\frac{1}{\lambda - 1} \right) + P^{\left(\frac{1}{1+i} \right)}} \right] \cdot \left(\frac{m - 1}{m} \right) \quad (2.4)$$

де N_i - чисельність робітників, зайнятих

m – кількість показників, за якими проводиться дослідження.

Після кожної наведеної формули вказується джерело, з якого вона взята, із зазначенням конкретної сторінки.

4.8. Оформлення додатків

Додатки оформляються як продовження роботи на наступних її сторінках або у вигляді окремої частини (книги), розміщуючи їх у порядку посилань у тексті роботи. Кожний додаток починається з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої по центру відносно тексту сторінки. По центру рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово Додаток... і велика літера української абетки, наприклад, Додаток А, Додаток Б. Додатки слід позначати послідовно відповідно до букв алфавіту, за винятком букв Г, І, Є, З, И, І, Й, О, Ч, Ь. Якщо в роботі є лише один додаток, то він позначається як додаток А. У кінці кожного з додатків необхідно вказати джерело, на основі якого він складений із зазначенням конкретної сторінки.

Текст кожного додатка може поділятися на розділи та підрозділи, які нумеруються у межах кожного додатка. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатку (літеру) і крапку, наприклад А.2 – другий розділ додатка А. Ілюстрації, таблиці і формули у додатках нумеруються у межах

кожного додатка, наприклад рис. А.1 – перший рисунок додатка А; формула (В.1) – перша формула додатка В.

При оформленні додатків окремою частиною (книгою) на титульному аркуші цієї частини (книги) під її назвою друкують великими буквами слово ДОДАТКИ.

5. ДОТРИМАННЯ ПРАВИЛ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Здобувач вищої освіти зобов'язаний дотримуватися Кодексу честі студентів НУВГП, який встановлює загальні моральні принципи та правила етичної поведінки осіб, які навчаються в університеті, та якими вони мають керуватися у своїй діяльності: <https://ep3.nuwm.edu.ua/4917>. Документи з Академічної доброчесності викладені на сайті університету <http://nuwm.edu.ua/sp/akademichna-dobrochesnistj>.

Магістерська робота - це випускна кваліфікаційна робота, яка є формою державної атестації здобувачів вищої освіти, що застосовується з метою контролю набутих студентом у процесі навчання компетентностей, необхідних для виконання ними майбутніх професійних обов'язків. Вона має відображати особисті здобутки автора, тобто не містити плагіату. Згідно Закону України «Про вищу освіту» академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження та/або відтворенню опублікованих текстів інших авторів без відповідного посилання

В університеті діє онлайн-сервіс пошуку плагіату Unplag, який перевіряє текстові документи на наявність запозичених частин тексту з відкритих джерел в Інтернеті чи внутрішньої бази документів НУВГП. Згідно Положення НУВГП про запобігання плагіату випускних кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти подають заяву щодо самостійності виконання випускної кваліфікаційної роботи. Цією заявою підтверджується факт відсутності в роботі запозичень з друкованих та електронних джерел третіх осіб, не підкріплених відповідними посиланнями, й інформованість про можливі санкції у випадку виявлення плагіату. Відмова у заповненні та підписанні заяви автоматично тягне за собою не допуск здобувача до захисту кваліфікаційної роботи.

Магістерську роботу студенти самостійно завантажують для експертизи сервісом Unplag в систему Moodle перед отриманням допуску випускаючої кафедри до захисту. Текст роботи вводиться повністю, починаючи з титульного аркуша (без додатків).

Результати перевірки роботи будуть відображатись у звіті, що надсилається

також керівнику магістерської роботи.

Студенти несуть відповідальність за:

— неподання або несвоєчасне подання своєї кваліфікаційної роботи для перевірки у систему MOODLE із застосуванням сервісу Unplag у порядку, визначеному Положенням НУБГП;

— недотримання вимог наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань;

— порушення загальноприйнятих правил цитування та посилань на використані інформаційні джерела.

За результатами перевірки сервіс Unplag автоматично формує звіт, що містить загальний відсоток унікальності авторського тексту, посилання на скопійовані джерела, вказує на неоригінальні частини тексту, виділяючи їх кольором у звіті. Якщо наявність текстових збігів магістерської роботи не перевищує прийнятого випусковою кафедрою відсотка, то вона може бути допущена до рецензування та подальшого захисту.

У разі перевищення встановленого відсотка текстових збігів кваліфікаційна робота потребує доопрацювання та повторної перевірки. За повторне порушення робота відхиляється, а здобувачу призначається нова дата захисту. Остаточне рішення про допуск до захисту кваліфікаційної роботи приймає екзаменаційна комісія із захисту магістерських робіт.

Після проходження перевірки кваліфікаційної роботи магістра на плагіат керівник роботи надає першу сторінку звіту, який формується в сервісі Unplag автоматично, та на його підставі складає Акт перевірки. Ці документи вшиваються в роботу (після бланку завдання на кваліфікаційну роботу) перед її здачею на рецензію. Наявність Акту в кваліфікаційній роботі перевіряється секретарем екзаменаційної комісії із захисту кваліфікаційних робіт до початку їх публічного захисту.

6. ВІДГУК НАУКОВОГО КЕРІВНИКА, РЕЦЕНЗУВАННЯ ТА ПОПЕРЕДНІЙ ЗАХИСТ РОБОТИ

Автор кваліфікаційної роботи повинен отримати на неї письмовий відгук наукового керівника, зовнішню та внутрішню рецензії.

Відгук наукового керівника роботи формується в направленні голові ДЕК, виданому в деканаті. Також керівник надає акт перевірки випускної кваліфікаційної роботи на наявність текстових збігів (див. п.5).

Зовнішню рецензію може надати провідний спеціаліст підприємства, на базі якого виконувалось дослідження, або підприємства, що працює на відповідному ринку. Обов'язковою є також внутрішня рецензія, яку надає

професор або доцент випускової кафедри.

В рецензії слід звернути увагу на актуальність теми; вміння логічно-послідовно викладати матеріал та застосовувати теоретичні знання для вирішення конкретних практичних завдань; наявність у роботі особистих рекомендацій, їх новизна, перспективність, практична цінність; достовірність результатів і обґрунтованість висновків; стиль викладу та оформлення роботи; недоліки роботи.

До кваліфікаційної роботи магістра може бути додана довідка про результати апробації досліджень на підприємстві, яке слугувало базою дослідження. В довідці має бути вказана практична значимість роботи, підтверджена підписом керівника підприємства та печаткою.

За графіком, затвердженим випусковою кафедрою (за 15-20 днів, що передують засіданню ДЕК із захисту магістерських робіт), відбувається попередній захист роботи в комісії, яка складається з викладачів випускової кафедри. Здобувач вищої освіти повинен представити роботу в не зброшурованому вигляді. На кафедрі розглядається якість написання й оформлення, обговорюється науковий рівень роботи та робиться висновок про ступінь підготовки здобувача.

Кваліфікаційна робота, яка подана на попередній захист, може бути визнаною такою, що відповідає рівню магістерської роботи.

У разі, коли робота за змістом, обсягом та оформленням не відповідає вимогам, вона повертається студенту на доопрацювання. Після усунення недоліків, студент повинен пройти попередній захист повторно.

7. ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Захист кваліфікаційної роботи є останнім етапом підготовки магістра в університеті. До захисту магістерських робіт відповідно до наказу ректора НУВГП допускаються здобувачі, які повністю виконали навчальний план, пройшли повний курс теоретичної та практичної підготовки, відпрацювали всі необхідні комплексні кваліфікаційні завдання та отримали рекомендацію кафедри за результатами попереднього захисту.

Захист кваліфікаційної роботи відбувається на засіданні Державної екзаменаційної комісії. Захист магістерської роботи проходить привселюдно і носить характер наукової дискусії.

Захист кваліфікаційної роботи починається з того, що секретар ДЕК повідомляє про захист магістерської роботи, вказуючи її назву, прізвище, ім'я і по батькові автора, а також доповідає про наявність необхідних у справі

документів. Потім слово для викладення основних результатів наукового дослідження надається самому здобувачеві. Свій виступ він будує на основі заздалегідь підготовленої доповіді, покликаної показати його рівень теоретичної підготовки, ерудицію і здатність доступно представити основні наукові результати проведеного дослідження.

Текст доповіді узгоджується з керівником роботи. Доповідь та мультимедійний супровід мають важливе значення для успішного захисту. Структура доповіді: актуальність і мета роботи; об'єкт і предмет дослідження; практична значущість; короткий огляд теоретичних досліджень; результати економічного аналізу; пропозиції щодо вдосконалення предмета дослідження; соціально-економічний та інший ефект від реалізації рекомендацій.

Доповідь супроводжується посиланнями на рисунки, таблиці, формули, які наведені в мультимедійному супроводі роботи. Таким чином, головне завдання доповіді - стисло показати найважливіші результати кваліфікаційної роботи і зуміти якісно презентувати їх членам ДЕК.

По завершенню доповіді оголошуються відгук наукового керівника, рівень унікальності авторського тексту й рецензії. Також секретар повідомляє про додаткові супровідні документи, представлені в магістерській роботі (довідка про впровадження результатів дослідження, сертифікат участі у конференції тощо). Студенту надається можливість відповісти на зауваження, зроблені у відгуку й рецензіях, дати роз'яснення стосовно зазначених недоліків.

Після цього починається наукова дискусія, у якій мають право брати участь усі присутні на захисті. Члени ДЕК й особи, запрошені на захист, в усній формі можуть задавати питання з проблем, порушених у роботі, методів дослідження, уточнювати результати роботи і т.п.

Відповідаючи на запитання, студент формулює думки лаконічно та чітко. Для підтвердження відповіді можна робити посилання на таблиці та рисунки, наведені в роботі або на слайдах. За необхідності студент може написати будь-які формули на дошці.

Оцінювання захисту кваліфікаційних робіт здійснюється на закритому засіданні ДЕК після презентації робіт всіх студентів, передбачених розкладом захисту у відповідний день. Рішення щодо оцінки приймається відкритим голосуванням, в якому беруть участь тільки члени ДЕК, простою більшістю голосів. ДЕК бере до уваги інформацію наукового керівника, відображену у його відгуку, про процес підготовки магістерської роботи та її експертну оцінку зовнішнім рецензентом. При однаковій кількості голосів голос голови ДЕК є вирішальним.

Після захисту кваліфікаційна робота передається здобувачем на зберігання в архів університету.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

Критерії оцінювання магістерської роботи є методичним засобом, що використовується ДЕК з метою виявлення відповідності професійних компетенцій студента. Вони розробляються і затверджуються кафедрою і відображають специфіку професійних завдань, які виконуються в межах відповідних спеціальностей та магістерських програм.

Для оцінювання кваліфікаційної роботи в університеті застосовується 100-бальна шкала. Отримана студентом підсумкова оцінка у балах одночасно фіксується у протоколі засідання ДЕК у 4-бальній шкалі («відмінно», «добре», «задовільно» чи «незадовільно»).

Відмінно (90-100 балів). Магістерська робота є бездоганною: виконана з дотриманням абсолютно усіх вимог до такої роботи, носить творчий характер, містить оригінальні розробки, які готові до впровадження; робота оформлена чітко і акуратно; відгук і рецензії позитивні; ілюстративний матеріал підібраний грамотно, відображає зміст проведених досліджень, правильно оформлений і використовується під час доповіді; доповідь логічна, стисла, з правильним використанням термінології; відповіді на запитання членів ДЕК правильні і повні. Студент, що претендує на оцінку «відмінно», має мати підтвердження апробації результатів дослідження на наукових конференціях або у наукових публікаціях.

Добре (74-89 балів). Тема роботи розкрита повністю, але мають місце окремі недоліки непринципового характеру: деякі питання не деталізовані; не повністю використані новітні економічні розробки; не всі розроблені пропозиції можуть бути рекомендовані до впровадження; мають місце окремі зауваження в рецензії та відзиві; доповідь логічна, проголошена вільно; відповіді на запитання членів ДЕК в основному правильні, але не повні, оформлення роботи в межах вимог.

Задовільно (60-73 балів). Тема кваліфікаційної роботи в основному розкрита, але мають місце недоліки змістовного характеру: нечітко сформульована мета роботи, теоретичний розділ має виражений компліятивний характер, наукова полеміка відсутня, в аналітичній частині є надлишок елементів описовості, добір інформаційних матеріалів (таблиці, графіки, схеми) не завжди обґрунтований, заходи і пропозиції, що містяться в третьому розділі, обґрунтовані непереконливо, рецензії і відзив містять окремі зауваження, доповідь прочитана за текстом, не всі відповіді на запитання членів ДЕК правильні або повні. Є зауваження щодо оформлення

кваліфікаційної роботи.

Незадовільно (менше 60 балів). Нечітко сформульована мета магістерської роботи. Розділи погано пов'язані між собою. Відсутній критичний огляд сучасних літературних джерел. Аналіз виконаний поверхово, переважає описовість на шкоду системності і глибини. Пропоновані заходи випадкові, з аналізу не випливають, економічне обґрунтування неповне. Оформлення роботи далеке від зразкового. Ілюстративний матеріал до захисту відсутній. Відповіді на запитання членів ДЕК неточні, або неповні.

Випускники, які одержали під час захисту незадовільні оцінки, відраховуються з університету, отримуючи академічну довідку. До повторного захисту магістерська робота може бути подана протягом трьох років після закінчення навчання в університеті.

9. ТЕМАТИКА КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ МАГІСТРІВ за освітньо-професійною програмою «Економіка підприємства»

1. Управління асортиментом і товарними запасами.
2. Управління якістю в системі технічного регулювання.
3. Державне регулювання торговельної підприємницької діяльності.
4. Стратегічне управління товарними запасами.
5. Управління товарними запасами.
6. Діагностика товарознавчих аспектів маркетингу нових продовольчих товарів.
7. Митно-тарифне та нетарифне регулювання ЗЕД.
8. Управління якістю послуг.
9. Екологічна сертифікація і екологія маркувань.
10. Системне управління якістю продукції.
11. Управління ефективністю використання ресурсного потенціалу підприємства.
12. Оптимізація управління поточними витратами підприємства.
13. Ефективність управління персоналом підприємства.
14. Економічне обґрунтування заходів щодо підвищення рівня конкурентоспроможності продукції підприємства.
15. Економічна безпека підприємства та її забезпечення.
16. Економічна оцінка використання виробничого потенціалу підприємства.
17. Прискорення оборотності оборотних засобів підприємства і результати господарської діяльності підприємства.
18. Прибуток підприємства і механізм його формування.

19. Економічне обґрунтування рівня рентабельності (прибутковості) підприємства.

20. Економічне обґрунтування джерел відтворення основних виробничих фондів.

21. Оптимізація обсягу виробництва продукції та ефективність її виробництва (на прикладі...).

22. Економічна оцінка земель в аграрному виробництві та її використання в господарському процесі (на прикладі...).

23. Цінова політика підприємства та її вплив на його господарську діяльність (на прикладі...).

24. Удосконалення матеріально-технічного забезпечення підприємства ресурсами та його вплив на господарську діяльність (на прикладі...).

25. Механізм підвищення продуктивності праці на підприємстві і його ефективність (на прикладі...).

26. Витрати торговельного підприємства та їх формування (на прикладі...).

27. Обґрунтування заходів щодо зниження витрат торговельного підприємства (на прикладі...).

28. Формування прибутку торговельного підприємства та механізм його розподілу (на прикладі...).

29. Обґрунтування нормативу власних оборотних засобів підприємства (на прикладі...).

30. Шляхи економії матеріальних ресурсів та ефективність виробництва продукції (на прикладі...).

31. Обґрунтування рівня продуктивності праці та його вплив на ефективність виробництва (на прикладі...).

32. Механізм формування фонду оплати праці на підприємстві та його вплив на ефективність виробництва (на прикладі...).

33. Обґрунтування резервів росту продуктивності праці на підприємстві (на прикладі...).

34. Нематеріальні активи підприємства та їх вплив на його господарську діяльність (на прикладі...).

35. Механізм формування витрат виробництва підприємства та їх зниження (на прикладі...).

36. Економічна ефективність використання землі як основного засобу виробництва у сільському господарстві (на прикладі...).

37. Техніко-економічне обґрунтування норм витрат матеріальних ресурсів (на прикладі...).

38. Формування та оцінка портфеля реальних інвестицій на підприємстві.

39. Оцінка фінансово-економічної діяльності підприємства та її використання

в господарській діяльності підприємства (на прикладі ...).

40. Діагностика ринкового та екологічного становища підприємства та її використання в господарській практиці.

41. Ефективність використання персоналу підприємства.

42. Діагностика ризику банкрутства суб'єкта господарювання та її використання в господарській практиці.

43. Діагностика рівня економічної безпеки підприємства та її використання в господарській практиці.

44. Обґрунтування беззбиткового обсягу виробництва та реалізації продукції.

45. Обґрунтування організаційно-економічних заходів щодо санації підприємства (на прикладі ...).

46. Формування економічного потенціалу підприємства та його ефективність.

47. Оптимізація комплексу організаційно-економічних заходів щодо покращення використання оборотних коштів.

48. Обґрунтування резервів підвищення ефективності фінансової діяльності підприємства.

49. Організаційно-технічний рівень виробництва: показники, шляхи підвищення і його вплив на господарську діяльність підприємства.

50. Обґрунтування виробничої програми підприємства.

51. Шляхи оптимізації інвестиційного портфеля з урахуванням ризику.

52. Обґрунтування ступеня ризику в процесі організації та ведення підприємницької діяльності.

53. Оцінка банківського ризику (на прикладі ...).

54. Оцінка ризиків страхової компанії (на прикладі ...).

55. Активні операції комерційного банку та їх ефективність (на прикладі ...).

56. Структура активних операцій комерційного банку та її ефективність (на прикладі ...).

57. Кредитна політика комерційного банку та її ефективність (на прикладі ...).

58. Ефективність використання власних та залучених коштів комерційного банку (на прикладі ...).

59. Ресурсний потенціал комерційного банку та його використання (на прикладі ...).

60. Формування капіталу комерційного банку та його джерела (на прикладі ...).

61. Формування прибутку комерційного банку та його джерела (на прикладі ...).

62. Оцінка ефективності діяльності комерційного банку (на прикладі ...).

63. Фінансовий стан комерційного банку та його поліпшення (на прикладі ...).

64. Витрати комерційного банку та їх зниження (на прикладі...).
65. Інноваційна діяльність підприємства та її ефективність.
66. Цінова тактика підприємства (на прикладі ...).
67. Оцінка ймовірності банкрутства підприємства.
68. Обґрунтування антикризових заходів на підприємстві.
69. Інвестиційна привабливість підприємства та її обґрунтування.
70. Організація антикризової діяльності на підприємстві.
71. Економічне обґрунтування стратегії розвитку підприємства.
72. Економічне обґрунтування стратегії стабілізації підприємства.
73. Формування стратегії зовнішньоекономічної діяльності підприємства.
74. Формування стратегії попередження банкрутства підприємства.
75. Формування інноваційної стратегії підприємства.
76. Формування інвестиційної стратегії підприємства.
77. Оцінка фінансової стійкості підприємства і її використання в господарській практиці.
78. Оцінка ризиків на підприємстві (на прикладі ...).
79. Оцінки та прогнозування фінансового стану підприємства (на прикладі ...).
80. Виробнича інфраструктура підприємства та її ефективність (на прикладі ...).
81. Особливості формування витрат у будівництві (на прикладі...).
82. Підвищення економічної ефективності аграрних підприємств (на прикладі ...).
83. Підвищення продуктивності виробничих ресурсів підприємства та ефективність виробництва.
84. Оптимізація використання виробничих ресурсів підприємства і ефективність виробництва.
85. Підвищення ефективності використання нематеріальних активів підприємства.
86. Інноваційно-інвестиційний розвиток підприємства і ефективність виробництва підприємства.
87. Обґрунтування системи показників ефективності виробництва підприємства та їх застосування в господарській практиці.
88. Формування витрат підприємства на збут продукції та їх зниження.
89. Фактори зовнішнього середовища та їхній вплив на результати господарської діяльності.
90. Конкурентоспроможність підприємства та її оцінка.
91. Товарна політика підприємства в умовах конкурентного середовища.
92. Збутова політика підприємства в умовах конкурентного середовища.
93. Управління виробничими запасами на підприємстві.

94. Система планування на підприємстві та її вплив на результати діяльності підприємства.

95. Маркетингова політика та її значення для ефективного функціонування підприємства.

96. Планування і контроль товарних запасів на підприємстві.

97. Планування і контроль поточних витрат на підприємстві.

98. Планування економічних показників розвитку підприємства.

Додаток А

Зразок оформлення заяви на затвердження теми кваліфікаційної роботи магістра

Завідувачу кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу НУВГП
проф. Кушнір Н.Б.
здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня 1 групи спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля»
Вівчара Н.П.
тел.

Заява

Прошу затвердити тему кваліфікаційної магістерської роботи: «Економічна безпека підприємства та методи її забезпечення (на прикладі ПАТ «Завод «Технопривод», с. Городок, Рівненська обл.)» та призначити керівником _____.

_____ 20__ р.

підпис

Додаток Б

Зразок оформлення титульної

сторінки до кваліфікаційної роботи магістра

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту

Кафедра економіки підприємства і міжнародного бізнесу

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

здобувача вищої освіти другого

(магістерського) рівня за спеціальністю

076 «Підприємництво та торгівля»

на тему:

«_____»

Виконав: студент ___ курсу, групи _____

Спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля»

(прізвище та ініціали)

Керівник _____

(прізвище та ініціали)

Рецензент _____

(прізвище та ініціали)

Рівне – 20 __

Додаток В

Зразок оформлення анотації

УДК 331

ББК 65.9(2)315

Кваліфікаційна магістерська робота «Економічна безпека підприємства та методи її забезпечення (на прикладі ПАТ «Завод «Технопривод», с. Городок, Рівненська обл.)»/ Вівчар Н.П. Рівне: НУВГП, 202___. 72 с.

У кваліфікаційній роботі досліджено теоретичні засади формування економічної безпеки підприємства та її функціональні складові. Розглянуто алгоритм, показники та критерії ефективності економічної безпеки. Здійснено аналіз результатів виробничо-господарської діяльності підприємства та оцінено ринкову, техніко-технологічну, фінансову та соціальну складові економічної безпеки підприємства. За результатами комплексного аналізу показників фінансово-економічної безпеки і ризику банкрутства обґрунтовано заходи забезпечення економічної безпеки підприємства у кризових умовах господарювання.

A theoretical basis of economic security and its functional components are investigated in the master's degree work. The algorithm, parameters and performance criteria of economic security are considered. An analysis of production and business activities is done and it is estimated the market, technical, technological, intellectual, financial and social components of economic security. As a result of complex analysis of financial and economic security and risk bankruptcy grounded measures and methods of providing economic security in crisis management.

© Вівчар Н.П., 202__ рік

© НУВГП, 202__ рік

Додаток Д

Зразок оформлення титульної
сторінки до пояснювальної записки

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ**

**Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра економіки підприємства і міжнародного бізнесу**

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до кваліфікаційної роботи

здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальністю

076 «Підприємництво та торгівля»

на тему:

« _____ »

Виконав: студент ___ курсу, групи _____
Спеціальності 076 «Підприємництво та
торгівля» _____

(прізвище та ініціали)

Керівник _____
(прізвище та ініціали)

Рецензент _____
(прізвище та ініціали)

Рівне – 20 __

Додаток Ж

Форма завдання на кваліфікаційну роботу

Національний університет водного господарства та природокористування

(повна назва вищого навчального закладу)

Навчально-науковий Інститут:

Економіки та менеджменту

Кафедра:

Економіки підприємства і міжнародного бізнесу

Освітній рівень:

магістр

Спеціальність:

076 «Підприємництво та торгівля»

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Завідувач кафедри
економіки підприємства і міжнародного бізнесу

„___” _____ 20__ рік

ЗАВДАННЯ ДЛЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ (ПРОЕКТУ) МАГІСТРА

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. *Тема роботи*

(проекту):

Керівник роботи

(проекту):

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджено наказом вищого навчального закладу від „___” _ 20__ року № ___

2. *Строк подання студентом роботи*

(проекту):

3. *Вихідні дані до роботи*

(проекту):

4. *Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):*

5. *Перелік графічного матеріалу*

(з точним зазначенням

обов'язкових креслень):

6. Консультанти розділів роботи (проекту):

Розділ	Прізвище, ініціали і посада консультанта	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

7. Дата видачі завдання: _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи (проекту)	Строк виконання етапів роботи (проекту)	Примітка

Студент _____
(підпис)

Керівник роботи _____
(підпис)

Додаток 3

Приклад оформлення змісту кваліфікаційної роботи магістра

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА В РИНКОВИХ УМОВАХ	5
1.1. Сутнісно-змістовна характеристика терміну "економічна безпека" підприємства та її функціональні складові	5
1.2. Методичні засади оцінювання рівня економічної безпеки підприємства: алгоритм, показники, критерії ефективності	10
1.3. Управління економічною безпекою в умовах нестабільності функціонування економіки	15
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ ПАТ «ЗАВОД «ТЕХНОПРИВОД», С. ГОРОДОК, РІВНЕНСЬКА ОБЛ.).	20
2.1. Економічна характеристика ПАТ «Завод «Технопривод»	20
2.2. Аналіз ринкової складової економічної безпеки підприємства	23
2.3. Аналіз техніко-технологічної складової економічної безпеки підприємства	28
2.4. Аналіз фінансової складової економічної безпеки підприємства	33
2.5. Оцінка ризику банкрутства	38
РОЗДІЛ 3. ФОРМУВАННЯ КОМПЛЕКСУ ЗАХОДІВ ПО ЗАБЕЗПЕЧЕННЮ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	43
3.1. Розробка стратегічних пропозиції по забезпеченню стратегічної безпеки підприємства	43
3.2. Реалізація стратегічних пропозиції по забезпеченню економічної безпеки підприємства	48
3.3. Оцінка впливу запропонованих заходів на ефективність виробничо - господарської діяльності підприємства	55
ВИСНОВКИ	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	67
ДОДАТКИ	70

Додаток К

Зразок вступу до кваліфікаційної роботи магістра

ВСТУП

Актуальність теми. Ефективний розвиток національного господарства значно залежить від рівня забезпеченості його економічної безпеки, оскільки лише за такої умови може проводитись незалежна зовнішня і внутрішня політика, яка відповідає національним інтересам. Економічна безпека держави є складною багаторівневою системою, яка неодмінно потребує захисту всіх її компонент на різних рівнях ієрархії управління економікою: держави, регіону, галузі, сектора економіки, окремого підприємства, особи.

Формування сприятливого та передбачуваного правового поля для розвитку підприємництва і реалізації права на підприємницьку діяльність є невід'ємною компонентою розвитку та економічної безпеки України, пріоритетною функцією органів державного управління в умовах ринкової економіки, реалізація якої необхідна для демократизації суспільства, забезпечення добробуту громадян, формування цивілізованого конкурентного середовища [1]. Належний рівень економічної безпеки бізнесу є запорукою соціального та економічного розвитку держави, особливо в умовах прискорення процесів інтеграції України до міжнародних економічних організацій.

В Україні діяльність підприємств в аспекті забезпечення економічної безпеки регулюється Указом Президента України «Про стратегію національної безпеки України» [2], Законами України «Про основи національної безпеки України» [3] та «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» [4], Господарським кодексом України й іншими законами.

Розвиток ринкових відносин в Україні вимагав від підприємств самостійного прийняття економічних рішень як в оперативному, так і в стратегічному управлінні. Підприємства опинились у нових для себе умовах господарювання, до яких не були готові. Більше того, зруйнування установлених економічних зв'язків сприяло росту невизначеності і негативно відобразилося на стані підприємств. При переході до відкритої економіки домінує підхід трактування поняття економічної безпеки підприємства, який виник у результаті різкого спаду виробництва в цілому в пострадянських країнах і зміні економічних функцій держави [5, с. 47]. Це змусило подивитися набагато ширше на проблему економічної безпеки підприємств.

Зміни впливу чинників зовнішнього та внутрішнього середовищ

підприємства, загрози інтересам підприємства з боку окремих суб'єктів господарювання, високий рівень фінансових ризиків та інші чинники, які характеризують нестабільність, невизначеність функціонування та розвитку підприємства, зобов'язують відстежувати стан його економічної безпеки.

За таких обставин особливої актуальності набуває проблема економічної безпеки та методів її реалізації, яка має вагоме значення в контексті загального розвитку підприємства і його взаємодії із суб'єктами зовнішнього середовища, що діють поза межами підприємства.

Вивченість питання. Проблема економічної безпеки підприємства, в тому числі на різних рівнях ієрархії управління, досліджується у наукових роботах таких відомих вітчизняних вчених як В. Андрійчук, О. Барановський, І. Бінько, К. Горячева, В. Духов, М. Єрмошенко, А. Качинський, В. Кириленко, Т. Клебанова, С. Клименко, Б. Кравченко, П. Крайнев, Д. Ляпін, І. Мазур, С. Мочерний, В. Мунтіян, В. Подвіліна, С. Покропивний, Т. Соколенко, А. Сухоруков, В. Шлемко та інші. Враховуючи, що необхідність зміцнення економічної безпеки бізнесу особливо гостро відчувається у країнах, які знаходяться на етапі ринкової трансформації економіки, значний внесок у дослідження цієї економічної категорії здійснили науковці країн СНД, зокрема Росії – Л. Абалкін, В. Абрамов, Ю. Алтухов, В. Богомоллов, А. Блінов, Г. Вєчканов, А. Горбунов, А. Драга, В. Сєчагов та ін. Теоретичні основи визначення базових питань економічної безпеки було розглянуто в працях зарубіжних науковців, таких як: І. Ансофф, У. Баумоль, Р. Брейлі, Ю. Бригхем, Дж. Ван Хорн, П. Друкер, М.Х. Мескон, М. Портер, Ф. Хедоурі.

Огляд джерел дає змогу зробити висновок, що існуючі підходи до визначення економічної безпеки не є універсальними та лише частково дозволяють сформулювати суб'єктивну думку про реальну сутність, цінність, наукову призначеність та орієнтованість даної категорії в економічному просторі. Крім того, теорія економічної безпеки останнім часом досить стрімко розвивається, що також обумовлює необхідність актуалізації визначення цієї економічної категорії з урахуванням сучасного стану методологічних напрацювань і практичного інструментарію.

Предметом вивчення даної роботи є економічна безпека та методи її реалізації на промислових підприємствах.

Об'єктом дослідження кваліфікаційної роботи є публічне акціонерне товариство «Завод «Технопривод».

Метою дослідження є розробка теоретичних та організаційно-методичних засад забезпечення економічної безпеки підприємств України.

Для досягнення цієї мети в ході підготовки роботи необхідно вирішити наступні основні завдання:

- з'ясувати місце і роль економічної безпеки в процесі господарської діяльності вітчизняних підприємств;
- розробити теоретичні основи формування системи економічної безпеки;
- визначити методологічні засади оцінки рівня економічної безпеки;
- виділити функціональні складові економічної безпеки;
- здійснити комплексний аналіз діяльності об'єкта дослідження;
- визначити основні загрози економічній безпеці підприємства;
- обґрунтувати заходи щодо регулювання та покращення рівня економічної безпеки підприємства.

Практична спрямованість роботи полягає у розробці пропозицій щодо запровадження на ПАТ «Завод «Технопривод» вдосконалених методів управління економічною безпекою, що забезпечить його фінансову стійкість та подальший розвиток і тим самим збільшить його прибутки.

Основні джерела інформації. При виконанні теоретичного дослідження використано законодавчі та нормативні акти України з питання функціонування підприємств на національному ринку, посібники, підручники, статті наукових фахових журналів. При економічному обґрунтуванні заходів щодо підвищення рівня економічної безпеки ПАТ «Завод «Технопривод» використано наступну фінансову і бухгалтерську звітність:

- баланс підприємства, ф. №1;
- звіт про фінансові результати, ф. №2;
- звіт про рух грошових коштів, ф. №3;
- звіт про власний капітал, ф. №4;
- примітки до річної фінансової звітності, ф. №5;
- звіт із праці, ф. №1 – ПВ;
- звіт про використання робочого часу, ф. № 3 – ПВ;
- звіт про основні показники діяльності, ф. № 1 – підприємництво.

Обсяг і структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи складає 72 сторінки. У тексті вміщено 25 таблиць, 15 рисунків. Список використаних джерел включає 62 найменування.

Додаток Л

Рекомендований перелік інформаційних сайтів як бази даних для написання кваліфікаційної роботи магістра

Назва	Сайт
Організація об'єднаних націй	www.un.org
НАТО	www.nato.int
Організація економічного співробітництва та розвитку	www.oecd.org
Світова організація торгівлі	www.wto.org
Європейський союз	www.europa.ev.int ; www.eurunion.org www.europa.eu
Західноєвропейський союз	www.weu.int
Рада Європи	www.coe.int
Організація з безпеки і співпраці у Європі	www.osce.org
Євростат	www.europa.eu.int/en/comm/eurostat
Конференція ООН з торгівлі та розвитку	www.unicc.org/unctad
Міжнародна організація з міграції	www.iom.int
Міжнародна організація праці	www.ilo.org
Світовий банк	www.world-bank.org
Європейський банк реконструкції та розвитку	www.ebrd.org
Європейський патентний офіс	www.european-patent-office.org
Банк міжнародних розрахунків	www.bis.org
Міжнародний валютний фонд	www.imf.org
Міжнародна торгова палата	www.iccwbo.org
Верховна Рада України	www.rada.gov.ua
Кабінет міністрів України	www.kmu.gov.ua
Міністерство фінансів України	www.minfin.gov.ua
Міністерство економіки України	https://me.gov.ua/?lang=uk-UA
База нормативних актів України	www.nau.kiev.ua
Офіційний бюлетень поточного законодавства України	www.gdo.kiev.ua
Українське законодавство та правові інформаційні ресурси	www.liga.net
Національна бібліотека ім. Вернадського	www.nbuv.gov.ua
Національна парламентська бібліотека України	www.nplu.kiev.ua
Бібліотека Верховної Ради України	www.rada.gov.ua/LIBRARY/i

	ndex.htm
Книжкова палата України	www.ukrbook.net
Український інститут науково-технічної і економічної інформації	www.uinteі.kiev.ua
Державна науково-технічна бібліотека України	www.gntb.n-t.org
Бібліотека Української академії державного управління при президентові України	www.academy.kiev.ua/library
Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету ім. Т.Г. Шевченка	lib-gw.univ.kiev.ua
Наукова бібліотека Національного університету «Києво-Могилянська академія»	www.library.ukma.kiev.ua
Науково-технічна бібліотека ім. Г.І. Денисенка НТУУ «КПІ»	www.library.ntu-kpi.kiev.ua
Державна служба статистики України	www.ukrstat.gov.ua
Інформаційні ресурси у електронному репозиторії Національного університету водного господарства та природокористування	https://ep3.nuwm.edu.ua/

Додаток М

Рекомендований перелік періодичних видань економічного спрямування

Актуальні проблеми економіки
Економіка. Фінанси. Право
Економіка і прогнозування
Економіка України
Економіст
Економічний вісник НГУ
Економічний часопис – XXI
Підприємництво, господарство і право
Стандартизація, сертифікація, якість
Урядовий кур'єр